

5.5.2 Výtvarná výchova

5.5.2.1 1. stupeň

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové vymezení

Výtvarná výchova umožňuje žákům poznávat okolní svět i svůj vnitřní svět prostřednictvím výtvarných činností a postupně se formujícího výtvarného myšlení.

Výtvarná výchova rozvíjí specifické složky osobnosti orientované na vizuální vnímání, obraznost, vyjadřování a komunikaci.

Výtvarná výchova

- směřuje k získání praktických i teoretických poznatků o malbě, kresbě, grafických technikách, užitém umění, o práci s různými materiály, o prostorovém vytváření
- učí užívat různorodé umělecké vyjadřovací prostředky
- vede k porozumění základním pojmům ve výtvarné výchově
- podchycuje a rozvíjí zájem o výtvarné umění
- učí žáky nalézat a vnímat krásu v přírodě i lidských výtvorech

Časové vymezení

Vyučovací předmět Výtvarná výchova se vyučuje jako samostatný předmět v 1. – 5. ročníku:

1. ročník	1 hodina týdně
2. ročník	1 hodina týdně
3. ročník	1 hodina týdně
4. ročník	2 hodiny týdně
5. ročník	2 hodiny týdně

Organizační vymezení

Výuka probíhá v učebnách jednotlivých tříd nebo mimo budovu školy (práce v plenéru, návštěvy výstav), k dispozici je keramická dílna s pecí.

Průřezová témata

Vyučovací předmět Výtvarná výchova souvisí s průřezovými tématy Osobnostní a sociální výchova, Multikulturní výchova a Environmentální výchova.

Výchovné a vzdělávací strategie na úrovni předmětu

Kompetence k učení

- žáci jsou vedeni k samostatnému pozorování a vnímání reality a řešení výtvarných problémů
- učitel využívá kladného hodnocení, motivuje žáky pro další výtvarnou činnost, podněcuje tvořivost a fantazii
- učitel volí hravé formy činností, nabádá k experimentům
- žáci se učí hledat a vnímat krásu i mimo svět umění
- učitel umožňuje žákům prezentaci výsledků jejich práce formou výstav a soutěží

Kompetence k řešení problému

- učitel vede žáky k tvořivému přístupu při řešení výtvarných úkolů, podporuje žáky při hledání nových způsobů řešení problému, podněcuje jejich samostatnost, fantazii, originalitu
- učitel stimuluje tvořivé přístupy a schopnosti, které nemusí být v souladu s prvotní představou učitele o řešení výtvarného problému

Kompetence komunikativní

- žáci se učí respektovat názor jiných, obhájit svůj vlastní
- učitel dohlíží na dodržování etiky komunikace

-
- učitel vede žáky k obohacování slovní zásoby a užívání odborných termínů z výtvarné oblasti

Kompetence sociální a personální

- žáci se učí tvořivě pracovat ve skupině
- učitel vede žáky k tomu, aby uměli pomoci druhým
- učitel zohledňuje rozdíly v pracovním tempu žáků
- učitel rozvíjí porozumění, toleranci i kritičnost k projevům vlastním i ostatních lidí, zvláště k projevům výtvarné kultury a umění

Kompetence pracovní

- učitel klade důraz na dodržování bezpečnostních a hygienických pravidel
- učitel vytváří bezpečné, podnětné a tvořivé pracovní prostředí
- žáci se učí správně používat nástroje, materiály a vybavení
- učitel pomáhá žákům vytvořit si pozitivní vztah k manuálním činnostem
- učitel vede žáky k tomu, aby se soustředili na pracovní výkon a práci dokončili

Kompetence občanské

- učitel vede žáky k poznávání našich tradic, k ochraně kulturního dědictví nejen naší země
- žáci navštěvují výstavy, muzea, historické památky
- žáci chápou a respektují estetické požadavky na životní prostředí
- učitel pomáhá žákům vytvořit si kladný postoj k uměleckým dílům

Kompetence digitální

- ovládá běžně používaná digitální zařízení, aplikace a služby; využívá je při učení i při zapojení do života školy a do společnosti; samostatně rozhoduje, které technologie pro jakou činnost či řešený problém použít
- vytváří a upravuje digitální obsah, kombinuje různé formáty, vyjadřuje se za pomoci digitálních prostředků
- využívá digitální technologie, aby si usnadnil práci, zautomatizoval rutinní činnosti, zefektivnil či zjednodušil své pracovní postupy a zkvalitnil výsledky své práce
- chápe význam digitálních technologií pro lidskou společnost, seznamuje se s novými technologiemi, kriticky hodnotí jejich přínosy a reflektuje rizika jejich využívání
- předchází situacím ohrožujícím bezpečnost zařízení i dat, situacím s negativním dopadem na jeho tělesné a duševní zdraví i zdraví ostatních; při spolupráci, komunikaci a sdílení informací v digitálním prostředí jedná eticky

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

Výtvarná výchova – 1. až 3. ročník

Konečné a dílčí výstupy	Učivo	MV	Poznámky
Kresba			
- zvládne kresbu měkkou tužkou, dřívkem (špejlí), křídou	Poznávání různých druhů linií a jejich výrazových možností (přítlak, odlehčení, křížení čar, atp.) Hra s linkou, tvarem, obrysem	Čj – uvolňovací cviky pro nácvik psaní M – přímky, křivky, geometrické tvary Prv – kresba zvířat, rostlin, ..	Náročnost práce bude postupně od 1. ročníku úměrně zvyšována dle věku žáků
Malba			
- zvládne techniku malby vodovými barvami, temperami, suchým pastelem, voskovkami - míchá barvy - používá různé druhy štětců - chápe výrazové vlastnosti barev	Klasifikace barev, kontrasty, experiment s barvou, vlastnosti barev, kombinace barev, kombinace kresby a malby	Pv – barvy ročních období Čj – ilustrace k článku - sloh: vypravování, popis M – čáry x plošné obrazce	Kresba a malba v přírodě Výstavy OSV - osobnostní rozvoj, sociální rozvoj
Práce dekorativní a prostorové			
- vyřeší přiměřený úkol v plošné a prostorové práci - zvládne tvarovat papír - modeluje z plastelíny	Poznávání základních vlastností různých materiálů Rozvíjení citu pro prostor, rozvíjení smyslu pro výtvarný rytmus Kompozice plochy	Čj, Prv, Lp – pojmy z výtvarné výchovy, slova nahoře, dole, orientace v prostoru a ploše, pravolevá orientace M – pojmy větší, menší, tělesa	Stavby z přírodních materiálů v terénu Pískoviště EV – vztah člověka a prostředí MEV – výběr a kombinace obrazů z hlediska záměru sdělení
Další výtvarné techniky			
- výtvarně zpracuje přírodní materiál - zvládne papírovou koláž - organizuje vlastní výtvarnou práci	Kombinované techniky (koláž, tiskátka, monotyp, obtiskování přírodních materiálů, dotváření,....) Experiment s běžnými a neobvyklými nástroji a materiály	Prv – svět kolem nás – krajina mého domova Výstavy - poznáváme přírodu - ochrana životního prostředí Čj – popis pracovního postupu M – osová souměrnost	MEV – výběr obrazů z hlediska záměru sdělení
Základy výtvarného umění			
- pozná základní rozdíly ve výtvarném vyjadřování některých ilustrátorů (J. Lada, O. Sekora, H. Zmatlíková, Z. Miler) - je schopen vyjadřovat se k tvorbě své i druhých	Ilustrátoři dětských knih Tvůrci kreslených filmů pro děti Výtvarné umění jako kulturní bohatství národa	Čj – čtení, ilustrace	Návštěva knihovny, kreslený film, výstavy, historické památky MUV – kulturní diferenciacce, etnický původ VEG – Evropa a svět nás zajímá MEV – vnímání autora mediálních

			sdělení VDO – respektování kulturních, etnických a jiných odlišností
--	--	--	--

Výtvarná výchova 4. až 5. ročník

Konečné a dílčí výstupy	Učivo	MV	Poznámky
Kresba			
- seznámí se s proporcemi lidského těla a hlavy - zvládne kresbu různým materiálem - dokáže kresbou vystihnout tvar, strukturu materiálu - rozezná základní tvary lineárního a kresleného písma, užije ho v krátkém nadpisu	Výrazné vlastnosti linie, Kompozice v ploše Kresba různým materiálem (kresba dle skutečnosti, kresba v plenéru, ..) Proporce lidské postavy a hlavy Kreslené písmo Lineární písmo Ilustrace	Čj – písmo Př – lidské tělo Př – stromy Čj – ilustrace k přečtené knize	Náročnost práce bude postupně od 4. ročníku úměrně zvyšována dle věku žáků EV – ekosystémy OSV - kreativita
Malba			
- prohloubí a zdokonalí techniky malby - hodnotí a využívá výrazové možnosti barev a jejich kombinací / odstín, sytost, harmonie, kontrast /	Hra s malbou Emocionální malba Míchání barev Barvy doplňkové Malba vodovými barvami, temperami, pastelem, voskovými barvami	Hv – malování hudby Př – rozmanitost přírody	OSV – kreativita výstavy Malba v přírodě EV - ekosystémy
Práce dekorativní a prostorové			
- orientuje se v řazení prvků v tvarové a barevné kombinaci - řeší úkoly dekorativního charakteru v ploše - projevuje smysl a cit pro prostorové formy - získává cit pro prostorové ztvárnění zkušenosti získané pohybem a hmatem	Řešení úkolů dekorativního charakteru v ploše (symetrická a asymetrická řešení) Modelování z papíru, z hlíny Lidové umění a jeho dekor Kultura bydlení a odívání Vytváření jednoduchých prostorových objektů (na zákl. hry a experimentu)	Čj – lidové umění Hv – lidové písně Čj, Lp, Hv – rytmizace říkadel M – osová souměrnost, tělesa, geometrické tvary Pv – práce se stavebnicemi	OSV – osobnostní rozvoj EV – lidské aktivity a problémy životního prostředí EV – vztah člověka k prostředí MUV – kulturní diferenciacie – poznávání vlastního kulturního zakotvení
Další výtvarné techniky			
- hledá a nalézá vhodné prostředky pro svá vyjádření - poznává různé způsoby uměleckého vyjádření skutečnosti - rozdělí užitkovou, materiální, technickou a estetickou stránku předmětů a chápe vzájemný vztah mezi nimi	Kombinované techniky (papírová a textilní koláž, práce z přírodních materiálů) Experimenty s běžnými i neobvyklými nástroji a materiály	Čj – popis pracovního postupu Př – výživa a zdraví Vl – místo, v němž žijeme	EV – ekosystémy EV – vztah člověka k prostředí Výstavy Historické památky
Základy výtvarného umění			
- porovnává různé interpretace ilustrátorů / J. Trnka, A. Born, R. Pilař, J. Čapek, ../ - poznává různé způsoby uměleckého vyjádření v malbě / figura, portrét, krajina, zátiší /, v sochařství / socha, sousoší,	Ilustrátoři dětských knih Tvůrci kreslených filmů pro děti Výtvarné umění jako kulturní	Čj – ilustrace k přečtené knize Vl – místo, v němž žijeme Vl - lidé kolem nás, lidé a čas	Historické památky Návštěva galerií Výstavy OSV – osobnostní rozvoj EV – vztah člověka k prostředí

reliéf/, v grafice - poznává způsoby výtvarného zobrazování prostorových jevů a vztahů / hmota, tvar, struktura, světlo, barva / - používá běžné pojmy z výtvarného umění - je schopen vyjadřovat se k vlastní tvorbě a tvorbě druhých	bohatství národa i lidstva		MEV – vnímání autora mediálních sdělení, vliv reklamy – prezentace vlastní tvorby VEG – kulturní odlišnosti mezi národy VDO – respektování kulturních, etnických a jiných odlišností
--	----------------------------	--	--

5.5.2.2 2. stupeň

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové vymezení

Vzdělávání v této oblasti přináší umělecké osvojování světa, tj. osvojování s estetickým účinkem. V tomto procesu dochází k rozvíjení specifického citění, tvořivosti, vnímavosti jedince k uměleckému dílu a jeho prostřednictvím k sobě samému i k okolnímu světu.

Výtvarná výchova pracuje s vizuálně obraznými znakovými systémy. Jejím obsahem je:

- 1) Rozvíjení smyslové citlivosti – schopnost žáka rozeznávat podíl jednotlivých smyslů na vnímání reality a uvědomovat si vliv této zkušenosti na výběr a uplatnění vhodných prostředků pro její vyjádření.
- 2) Uplatňování subjektivity-činnosti, které vedou žáka k uvědomování a uplatňování vlastních zkušeností při tvorbě, vnímání a interpretaci vizuálně obrazných vyjádření.
- 3) Ověřování komunikačních účinků-činnosti, které umožňují žákovi utvářet obsah vizuálně obrazných vyjádření v procesu komunikace a hledání nových i neobvyklých možností pro uplatnění výsledků vlastní tvorby, děl výtvarného umění i děl dalších obrazových médií.

Časové vymezení vyučovacího předmětu

6. a 7. ročník – 1 hodina týdně

8. a 9. ročník – 2 hodiny týdně

Organizační vymezení vyučovacího předmětu

Výuka probíhá v učebnách jednotlivých tříd nebo mimo budovu školy (práce v plenéru, návštěvy výstav), k dispozici je keramická dílna s pecí, enkaustická dílna

Průřezová témata

Vyučovací předmět Výtvarná výchova souvisí s průřezovými tématy Osobnostní a sociální výchova, Multikulturní výchova a Environmentální výchova. Tato témata budou realizována v rámci Oborových dnů.

Výchovné a vzdělávací strategie na úrovni předmětu

Kompetence k učení

- vedeme žáky k vyhledávání a třídění informací, k efektivnímu využívání těchto informací v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě
- využíváme kladného hodnocení, motivujeme žáky pro další výtvarnou činnost, podněcujeme tvořivost a fantazii

-
- umožňujeme žákům prezentaci výsledků své práce formou výstav a soutěží

Kompetence k řešení problémů

- podporujeme netradiční způsoby řešení problémů, samostatnost a tvořivost
- vedeme žáky, aby uměli pracovat s informacemi z různých zdrojů-ústních, tištěných, mediálních, počítačových (včetně internetu) a uměli získané informace vhodně využívat

Kompetence komunikativní

- dohlížíme na dodržování etiky komunikace, naslouchání a respektování názorů ostatních
- žáky vedeme k tomu, aby dokázali při práci ve skupině vyjádřit a vhodnou formou obhájit svůj názor

Kompetence sociální a personální

- v průběhu výuky zohledňujeme rozdíly v pracovním tempu jednotlivých žáků
- podporujeme integraci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do třídních kolektivů, pomáháme jim získat pocit sebedůvěry a úspěchu

Kompetence občanské

- vedeme žáky k poznávání našich tradic, k ochraně kulturního a historického dědictví
- navštěvujeme galerie, výstavní síně, muzea a památky v našem městě

Kompetence pracovní

- klademe důraz na dodržování bezpečnostních pravidel a ochranu zdraví při práci
- vytváříme bezpečné, podnětné a tvořivé pracovní prostředí
- vedeme žáky ke správnému způsobu užití materiálů, nástrojů a vybavení
- pomáháme vytvářet pozitivní vztah k manuálním činnostem
- vedeme žáky k tomu, aby se koncentrovali na pracovní výkon a kvalitně dokončili práci

Kompetence digitální

- ovládá obvykle používaná digitální zařízení, aplikace a služby; chápe význam digitálních technologií pro lidskou společnost, kriticky hodnotí jejich přínosy, využívá je při učení i při zapojení do života školy a do společnosti; samostatně rozhoduje, které technologie budou vhodné při řešení problémů
- získává, vyhledává, kriticky posuzuje, spravuje a sdílí data, informace a digitální obsah, k tomu volí postupy, způsoby a prostředky, které odpovídají konkrétní situaci a účelu
- využívá digitální technologie, aby zefektivnil či zjednodušil své pracovní postupy a zkvalitnil výsledky své práce
- předchází situacím ohrožujícím bezpečnost zařízení i dat, situacím s negativním dopadem na jeho tělesné a duševní zdraví i zdraví ostatních; v digitálním prostředí jedná eticky

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

Výtvarná výchova 6. až 7. ročník

Konečné a dílčí výstupy	Učivo	MV	Poznámky
Kresba			
- vybírá, samostatně vytváří a pojmenovává prvky vizuálně obrazných vyjádření, vychází z vlastních zkušeností a poznatků	Linie, tvar, objem, světelný kontrast, struktura, uspořádání prvků v ploše (kompozice) Výtvarné vyjádření morfologických znaků přírodních objektů Zobrazení umělých forem Rozvíjení prostorového vidění, cítění a vyjadřování (perspektiva) Proporce lidské hlavy a postavy, zachycení děje (tematické práce)	Př – studie přírodnin	Kresba uhlím, rudkou, tužkou, tuší EV – krásy přírody, vztah k životnímu prostředí
Malba			
- používá běžných pojmů z nauky o barvě - ve vlastní tvorbě postupně uplatňuje znalosti z teorie barev	Elementární poučení o teorii barev (barvy studené a teplé, barevný kontrast, barevná kompozice) Různé způsoby uměleckého vyjádření skutečnosti v malbě (figura, portrét, krajina, zátiší) Uplatnění expresivní a emocionální funkce barvy	D – významná díla v historii českého a světového malířství	Malba temperovými a akvarelovými barvami, suchým pastelem MUV-ukázky z tvorby světově proslulých malířů
Práce dekorativní a prostorové			
- využívá zkušeností z mimovizuálních podnětů k zaznamenávání vizuálně obrazných vyjádření (sluch – rytmus, hmat – tvar a povrch předmětů) - rozvíjí estetické cítění a poznatky z dekorativní kompozice - vytváří si citlivý vztah k materiálu a k jeho zpracování s ohledem na účel, užití a výtvarný výraz - poznává různé způsoby výtvarného zobrazování prostorových jevů a vztahů	Rozvíjení smyslu pro výtvarný rytmus Řešení úkolů dekorativního charakteru v ploše, symetrická a asymetrická řešení Vztah tvaru, funkce a dekoru Písmo jako dekorativní prvek, funkce písma (sdělná a výtvarná) Vytváření jednoduchých prostorových objektů Výtvarné možnosti různých materiálů (hmota, tvar, struktura) Prostorová kompozice Různé způsoby uměleckého vyjádření v sochařství (socha, sousoší, busta, reliéf) Společná práce na jednom objektu	Hv – působení melodie a rytmu D – ornament v českém a světovém umění, lidová tvorba Pv – práce s různými materiály	OSV – působení písma v reklamě Kašírování, modelování z hlíny, prostorové vytváření z papíru OSV-komunikace, koordinace
Další výtvarné techniky			
- kombinuje a vytváří prostředky pro vlastní osobité vyjádření, hledá nová, neobvyklá řešení	Koláž, textilní aplikace, mozaika grafika (základní druhy a techniky) Kombinace různých materiálů a	Pv - zručnost a zkušenost při práci s různými materiály	Práce s textilem, přírodninami, papírem, výstřižky z časopisů

	technik		OSV – design v bytě, estetická úroveň předmětů denní potřeby, kultura bydlení
Výtvarné umění a životní prostředí			
- učí se interpretovat umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti a minulosti, vyhledává historické souvislosti, vychází z osobních zkušeností a prožitků, vytváří si vztah ke kulturním hodnotám	Výtvarná úprava knihy, ilustrátoři dětských knih a učebnic Animovaný film, tvůrci kreslených filmů pro děti Různé způsoby uměleckého vyjádření skutečnosti (malba, sochařství, architektura, volná grafika) Výtvarné umění v našem regionu (návštěva výstav, galerií, regionálních památek)	Čj – autoři a ilustrátoři pohádek, bájí, pověstí	Ukázky z tvorby českých ilustrátorů a autorů animovaných filmů MUV – výtvarné umění světových tvůrců (architektura, animovaný film)

Výtvarná výchova 8. až 9. ročník

Konečné a dílčí výstupy	Učivo	MV	Poznámky
Kresba			
- vybírá a pojmenovává vizuálně obrazná vyjádření a jejich vztahy - využívá vlastních zkušeností, vjemů, představ a poznatků	Výtvarné vyjádření zajímavých a neobvyklých přírodních tvarů a jejich charakteristických rysů ve studijních, případně fantazií dotvořených pracích Využití poznávání přírodních a umělých forem k rozvíjení představivosti, jejich volný přepis; transpozice a parafráze	Př – studie přírodnin, využití exponátů, fotografií a kreseb	Kresba uhlím, rudkou, tužkou, tuší EV – problémy životního prostředí, ochrana přírody
Malba			
- ve vlastní tvorbě uplatňuje znalosti z teorie barev - rozliší působení vizuálně obrazného vyjádření v rovině smyslového a subjektivního účinku	Fyzické a psychologické stavy, dojmy a prožitky vyjádřené barvou, psychologické působení v tvarové a barevné nadsázce Poučení o teorii barev, vyjádření objemu, doplňkové a lomené barvy, valéry, subjektivní barevná škála, barevný kontrast	D – využití barvy v dílech českých a světových malířů, tradice, symbolický obsah	Malba temperovými a akvarelovými barvami, suchým pastelem. MUV – barva, tradice v evropském a světovém umění
Práce dekorativní a prostorové			
- zachycuje jevy a procesy v proměnách a vztazích, užívá některé metody uplatňované v současném výtvarném umění a digitálních médiích (počítačová grafika, fotografie, video, animace)	Uplatnění výtvarného zjednodušení-stylizace Základní typy písma a jeho řazení v krátkých nápisech Kompozice písma a motivu, využívání hotového i volně kresleného písma Smyslové účinky vizuálně	Pv – informatika-práce s internetem (vyhledávání informací o výtvarném umění), sestavování textů	MEV – tvorba mediálního sdělení, vliv médií na společnost (výtvarný pohled) Kašírování,

<p>- ověřuje komunikační účinky vybraných, upravených či samostatně vytvořených vizuálně obrazných vyjádření</p>	<p>obrazných vyjádření – fotografie, tiskoviny, reklama, elektronická média Uspořádání objektů do celků v ploše a prostoru, statické a dynamické řešení Využívání výrazových možností různých materiálů, jejich struktury a barvy Technologie zpracování, výtvarný výraz a funkce vyráběných objektů</p>	<p>Čj - pravopisná a slohová stránka zpracovávaných textů Pv –využívání zkušeností z práce s různými materiály</p>	<p>modelování z hlíny, prostorové vytváření z papíru. OSV – rozvoj schopnosti poznávání (sebepoznání, komunikace, koordinace)</p>
Další výtvarné techniky			
<p>- využívá ve vlastní výtvarné činnosti základních poznatků o vizuálně obrazných vyjádřeních, hledá neobvyklá řešení</p> <p>- osvojuje si základy dobrého vkusu a uplatňuje je v praktickém životě</p>	<p>Základní grafické techniky, jejich výrazové možnosti (teoretické i praktické seznámení) Práce s netradičními materiály Kombinace různých materiálů a technik Estetická a užitná hodnota výrobků, průmyslový design</p>	<p>Pv- zručnost a zkušenost při práci s různými materiály</p>	<p>Práce s textilem, přírodninami, papírem, výstřižky z časopisů. OSV - kultura bydlení a odívání, vliv estetiky obytného prostředí na člověka</p>
Výtvarné umění a životní prostředí			
<p>- orientuje se v oblasti výtvarné kultury, interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti, při hodnocení vychází ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitků</p>	<p>Seznámení se základními uměleckými díly českého i světového výtvarného umění Důvody vzniku odlišných interpretací vizuálně obrazných vyjádření, kritéria jejich porovnávání Vysvětlování a obhajoba výsledků tvorby s respektováním záměru autora</p>	<p>Čj – ilustrátoři knih, literární obsah a výtvarné ztvárnění, ex libris D-dějiny výtvarného umění, historické souvislosti</p>	<p>Ukázky z tvorby českých ilustrátorů MUV- srovnávání výtvarné kultury a tradic různých národů OSV- schopnost vnímání, empatie, komunikačních schopností</p>